

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Prohászka püspök a cselédkérdésről.

Teljesen értem azt az aggodalmat, mely társadalmunk lelkét megszállja akkor, mikor a közegészségügy s nevezetesen a családok egészségének veszedelmeire gondol, melyek azokat a cseléd-ek révén fenyegetik. Ez ellen természetesen tenni kell; védeni kell a családot, az egészséget, az életet e házi ellenség ellen. De bár szívesen elismerem e jogot, sőt hangoztatom a kötelességet, azért mégis vezető szempontul e dologban nem a *rendőrséget, nem az orvosi vizsgálatot tűzöm ki, hanem rámutatok e baj erkölcsi oldalára, a cselédség elhagyatott s azért züllésnek kitért voltára, a cselédség atomizált s épp azért minden kénynek s császnak kiszolgáltatott szociális helyzetére.* A cselédség szükségképen gyámoltásra, a családokba, a társadalmi rétegekbe s szervezetekbe való bekapcsolásra szorulna, hiszen fiatal, faluról jött s a város forgatagába kidobott leányokról van szó, kiknek *ha van is erkölse, de nincs hősies erénye, nincs kidolgozott*

jellem. Hát mi tartsa ezeket? Szülő, iskola tanító, pap, messze vannak, azok otthon maradtak; ő meg idegenben van s elhagyatottan áll. Sok cselédet már az a kapocs is megőrzi s megvéd erkölcsi tisztaságában, hogy hébe-korba hazavetődvén, fölkeresi papját, tanítóját, elvégzi gyónását; tudom ezt tapasztalatból s viszont biztos jele, hogy már rossz útra tévedt, ha ezeket kerüli. Így áll a szegény cselédleány, lazán összekapcsolva azzal a réteggel, amelyből való; nos, s hogyan áll, *mily kapcsolatban van azzal az új milióval, amelybe belekerült? Ki védi? Ki törődik vele? Ki gyámolítja, ki érti meg s ki erősíti?* Hisz épp azokban a házakban, sőt gyakran azokban a családokban rontja meg őt a férfi, az urfi, melyekbe belekerült! Csoda-e, hogy nem állja meg a helyét? Mit tesz a társadalom azokért a cselédleányokért erkölcsi, lélek-nemesítő tekintetben, akiktől erényt, hűséget s önmegtartó életet vár? Én bizonyára nem fogom pártját semmiféle venereás betegséggel cselédnek; de én nézem az utat, amelyen odajutott s nézem a közreműködőket, kik oda juttatták?!

Azonban a bajon így is kell segítenünk, sőt ily körülmények közt még inkább. Mi hát a segítség?

a) *Az erkölcsöt nem lehet rendőrileg kezelni s a cselédleány tisztaságát sem elsősorban rendőrorvosilag.* Az erkölcs oly finom dolog, mint a víz, s a rendőség e finom milióban csak olyan, mint a háló; háló vizet nem fog. Hanem *az erkölcsöt nevelni kell,* a cselédleánnyal törődni kell, őket a családba legalább valahogyan be kell állítani. — no, vagy mondjunk legkevesebbet: nem szabad őket elrontani. Ahol a fiatal leánnyal nem törődnek ki-beeresztik, neki kapukulcsot adnak: ott ne panaszkodjanak, hogy a lány lüest hoz haza. Minek küldik s engedik oda, ahonnan azt hozhat?!

Több szeretetet, legalább mákszemnyi törődést a cseléd lelkével, bajával s vágyával, egy kis patriarchalizmust, egy kis nagy-asszonyi érzést háziasszonyainkba s megtettük azt a lépést, mely kutya-kötelesség

b) Minden háziasszony hamar észreveszi, hogy kit kapott a házba, hogy gyanus-e, hogy tisztességes-e s már fertőzött lelkű-e az illető s az olyat termé-

érintetlen, tiszta ajkával csókolja vissza rád romlatlan lelke ártatlan gyermekí szeretetét.

Az ájtatosság után

a kör vezetéséhez tartozó ügyek elintézése következik. A tagok összejönnek a nagy terembe. A nővér számba veszi őket. Névsort olvas. A hiányzókat megjegyzi, hogy a következő alkalommal igazolásra szólíthassa. A pontos látogatást enélkül lehetlenség is ellenőrizni. És ha szükséges volna a figyelmeztetés valami megtörtént baj miatt, azt is megteszi vigyázatos óvatossággal. Így végzi el velük folytatólagosan a Kör életéhez tartozó komolyabb ügyeket. Aztán ezek letárgyalásával a hivatalos komolyság, csendet parancsoló szigorú rendje megbomlik. És ennek a leányok a legjobban örvendenek.

Társas időtöltés.

Aki az egyesületi élet vezetésébe legalább egyszer jól bepillantott, könnyen észrevehette, hogy különösen ma egyesü-

A zárdai cselédkör Brassóban.

II.

Gyónás.

Senkinek se kell sokat magyarázni, hogy az a szegény cselédleány akármilyen jó is, mégis kap talán keveset, talán többet a városi porból, az utcai szennyből. És hogy ha az a cselédleány hozzá még könnyelműbb természetű?! ... Ki ne látná be, hogy annyi léleknek mosogatása ismét csak szép, ismét csak kívánatos.

A jó nővér erről is gondoskodik. Szépen beosztja faluk szerint. Minden vasárnap kihirdeti, hogy a jövő vasárnap kik fognak gyónni. Pl. ugy-e leányok a következő vasárnap a lövéteik szépen meggyónnak? Nincs ellenszegülés. Szívesen és örömmel teszik. Szépen reá készülnek és a jövő vasárnap gyónásukat sok épületességel elvégzik.

A gyónás szt. beszéd végével van. A gyónók visszamaradnak, a többiek pedig szt. beszéd után mennek a nagy terembe. S itt a nővér a következő vasárnap vagy ünnepnap gyónóit jelöli ki. Pl. nézzetek a lövéteik most szépen gyónnak, a jövő vasárnap ugy-e ép így tesznek a karfalviak és a dánfalviak is? ... Erőltetés nincs. Ők megteszik. És ez így megy. A gyóntató széket senki sem kerüli ki. Bizonyosság erre a mindegyiktől bekerült gyónócédula. És hogyha valamelyik talán egyik alkalommal nem akarna, marad későbbre. Hanem a nővér aztán ezt figyelemmel kíséri. És ha szükségét látja, egynehány szép szóval, okos tapintatossággal reáveszi.

A gyóntatószék így lesz a második tűzhely, melyen az isteni szeretet lángja ég és amelynél annyi szelédleány boldogan melegedik.

Szegény édes anya nincs miért sirnod! Leányod jó helyt van. Összetett kézzel szép gyónás után a zárda csendes kápolnájában imádkozik. Hogyha haza megy

Oberbauer A. Utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

szetesen okosan kezeli s ha félő, hogy beteg, meg is vizsgálattja orvosnővel. De csak ne hozzunk be általános vizsgálati kötelességet; hiszen ez éppen a legnyilvánvalóbb degradálása volna az egész állásnak és osztálynak s ijesztően megrendítené a cselédek erkölcsi öntudatát. Hát kik ők? Kiknek nézik őket? S mert van szemét köztük, azért a tisztességes leányt is pellengérré állítják? S mily benyomást, mily lázító érzést keltene ez a mi derék falusi s pusztai népünkben, a cselédek tisztességes anyáiban, ha köteles rendőrorvosi vizsgálatról hallanának?! Hát azért hátrább az agarakkal, akarom mondani, a rendőri szimattal; annak itt nincsen helye s nincs tere.

c) Teljesen ki kell venni a cselédközvetítést magánváltalkozók és a városi kezelésnél is, a férfiak kezéből. Tisztelet, becsület a kivételnek, de a cselédek romlása s a cselédeknek a prostitúcióval való szoros összefüggése határozottan e ponton kezdődik. Ha van növédelemnek helye a mai világban, annak itt a helye s igazán vakok vagyunk és bambaszívűek, ha a növédelmet a cselédszerzés, a cselédközvetítés meggyéjén föl nem állítjuk. Itt szakadnak a gátak, a prostitúciónak az a 75%-a itt toborzódik a cselédségből; tehát az a romlás is, az az egészségveszedelem, melyről szó van, s mely ellen most anyák, apák, nemzedékek félreverik a

harangokat, itt oltatják be a cselédek testébe és vérébe. Állítsuk fel a gátat, — realizáljuk a növédelmet a cselédközvetítés terén s rendkívül sok leány nem bukik el, nem lesz céda, nem venereás s nem hozza a halált fiatal testében a mítsem sejtő család szentélyébe.

d) Az ilyen nagy bajok, amilyen a családi tisztaság veszélyeztetése is a családok révén csak *szimptomái még nagyobb bajoknak*. Nevezetesen a szociális képtelenségek jelentkeznek s nyilatkoznak meg így. Mikor egy társadalmi helyzet, vagy állás, vagy szolgálat — nevezük bárminek — többé-kevésbé már tarthatatlanná lett, akkor aztán kiszakad a zsák mindenütt s hiába foltozzuk azt. *A cseléd-állás is ily szociális képtelenséggé válik mihamar*. Ugyanis oly igénytelenséget, egyszerűséget, alázatot föltételez, hogy azt hovatovább nem igen találjuk majd fel cselédeinknél. Egész éjjel-nappal szolgáltra állani s mástól függni, s másnak kényét s szeszélyét elviselni s mindezért sokszor egy csepp jóindulattal nem találkozni, ehhez óriási erény, vagy orrszarvű-bőr kell. Az előbbi nincs s az utóbbi visz épen a haladó műveltséggel. Épp ez a *haladó műveltség emancipálja majd ki a cselédet állásából* s eltörlvényen azt, más kategóriát állít a helyébe, — nem tudom mit, tán bejárókat, takarítókat, főzőket stb. de megszünteti a . . . páriákat. Ez tán

kemény szó, de hiszen nem mondom ezt senki ellen, hanem csak jellemzem vele a szociális fejlődés idevágó tapogatózásait. — „Különb állású” emberekkel majd nem bánhatnak úgy az élvezeti urak, mint ahogy most bánnak a cselédekkel s mindazokkal, kik kegyetlen sorsuk következtében — itt kegyetlen sors alatt a védtelent is értem — a vezető, ur nevelletlenségnek prédái lesznek. *Ez tehát a fejlődés perspektívája a cselédkérdésben*, — melyet a jövő fog megvalósítani. Nekünk a jelenben az első három pontban jelzett teendők a kötelességünk. Több erkölcsiséget, nevezetesen több szociális felelősségérzetet a vezető társadalomba, lássuk be, hogy a cselédekért is mi vagyunk a felelősek s tegyük meg e kötelességünket. Ettől jobb lesz majd a család is.

Prohászka Ottokár.

Írás a gyászoló anyákhoz.

(Vass József dr. Magyarok vigasztalása című könyvéből.)

II.

S hány irtalmas nővér fehér sirkesztye tanuskodik arról, hogy életüket áldozák föl embertársaikért. Menj, kérlek, te panaszkodó, szegény anya, menj ki a temetőbe. Új le ezen sírok mellé és zabolátlan keserűségben mondj átkot, ha mersz, mindezen áldozatok anyjára, hirdesd szeszokoltozó szóval, hogy bünt következ el, mert hőskéket és szenteket születtek! Menj, próbál nyomon kíséni az Egyház történel-

leti életet tisztán csak az átatoskodás nem képes hosszú élettel megáldani. Fiatalságnál annál kevésbbé.

Igaz ugyan, hogy az egyesületi élet működésének súlypontja a szellem ápolására esik és kell is esnie, de ez nem elég.

Ha az ember az egyesületi életben nem nyújt a tagoknak megfelelő szórakozást, időöltést stb., mely mint a testhez közelálló kapcsolatos legyen az egyesületi élet lelkével, az eszmével, akkor bizony a vezetőség is könnyen az ideával marad. A test szétesik. A tagok eloszlanak. Ezért van a társas időöltés. Itt aztán tágtre nyílik a szórakozásnak, a jóleső kedvtelésnek. Szép időben az udvaron, különben pedig a nagyteremben.

Játék.

Ők egyebet is szívesen megtesznek, hanem a délutánnak most következő részét, nem adnák a világ kincséért. És épen ezért igen fontos és szükséges dolog, ezt az időt velük jól kihasználni. Mondjuk úgy, amint van: ez a legkitünőbb „lélekfogó”!

A nővér finom tapintata meg is tesz mindent. Az ő betanítása és vezetése mellett a lányos játékok egész hosszú sora nyílik meg. S mennyire örülnek, hogy az egyébként fegyelem tartó szigorú apáca is enged a túl komolyságból. Közéjük vegyül. Velük játszik. Ép úgy, mint köztük akármelyik. A nagy kedvhez és az örömhöz, mely e játékoknál hányja hullámaint, penna nem férhet. Csak látni lehet.

Szaválás.

Majd az egyik játék közepette a nővérhez húzódik.

— Tisztelendő Nővér! — én egy szép verset tudnék.

A nővér tapsverése csendet teremt. Várják, hogy mi lesz. A bátor szavaló a pódiumon csakhamar jelentkezik. Elkezdí s aztán nekitüzesedve a hosszú vers pattogó sorait kemény akcentus közt csak amugy öntögeti. A többi hallgatja. A végén meg viharos tapsal elletik és jutalmazták meg. Jól esik szegénynek. Önérzete csak amugy emelkedik. Különösen, amikor a nővér is külön megdicséri. Majd aztán egy ujjbat

keres s egy pár vasárnap múltán ismét jelentkezik.

Lesznek társai is. Monolog, dialóg, minden az emelvényre kerül. Ott látja az ember, hogy közöttük igen sok igazán tehetséges, okos leány! És e próbálkozás milyen értelem fejlesztő ügyes fellépésre, bátor megjelenésre csiszolható! . . .

Ének.

A másik egy énekre kap kedvet. Oda suttogja:

Tisztelendő Nővér! — én egy szép éneket tudnék. A nővér reá mosolyog. Ez neki elég már feleletnek. Áll fel a másik nyomába. Aztán rágyujt az énekre. Kivágja tele tüdővel szépen magasán. A többi a végén őt is megtapsolja. Ha az énekszám vitéz-koporsós, akkor könyeznek, hisz mindenkinek van a csataterén valakije. Egyiknek a lövészárokban, másinak már régen valahol a sirban! . . . Ilyenkor nővér emeli fel a lerekedt, nehéz hangulatot.

Történetek-Oktatások.

Ilyenkor előadásra ő maga jelentkezik. A szomorú arckok hamar derűsekké

A plebániáknak és lelkési hivataloknak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Cimnyomással ellátott hivatalos lelvélborítékok (100 darab 1 kor. 20 fillértől.)

Devozionális cikkek (rózsaftűzerek, feszületek szentképek stb.) !!! Jutányos árban !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég. Irodai szükséglete mindennemű papírok és írószerek általunk beszerezhető.

kaphatók: a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

mének szekerét. Vér csorog róla, azoknak vére, akik Krisztust vérük árán is megváltották. Kezdd el szent Pálnál, szent Péternél, menj végig az első háromszáz esztendőn, ülj be a katakombák öt sírjai mellé, jártsd végig lelked tekintetét tizenkilenc század minden véres, dicsőséges litvallóján, s aztán kiáltsd el rettentő káromlásodat, hogy azok az anyák mind bünt követtek el, mert vértanukat szültek. Szentek, vértanúk, hősök, csodálatos sereg, kik valamennyien életet áldoztatok, egyik Istenért, másik Egyházért, a harmadik a hazáért s ti többiek mind, tudósok, fölfedezők, áldozatai az emberiség szeretetének, titeket tehát bűn volt megszülni? Anyák, gyászborult anyák, ismerjétek meg, hogy az anya szeretetével nem lehet világtörténelmet mérni s nem szabad a Gondviselés útjait ahoz szabni akarni. Bűn ne rútítsd engem, mikor azt mondom nektek, ha bűn szülni azért, mert a magzat nagy és szent áldozati oltárra kerülhet, menjetek a Golgotha tetejére, a rettentő kereszt alá, ahol hét törrel zivében, de erős alázatossággal „Álla a keserves Anya, keresztfánál sirankozva, midőn függne szent Fia” — s mondjátok meg neki, hogy bűn volt Gyermeket szülnie, mert ime, elragadtattott kebréről, hogy kínos halált szenvedjen az ártatlan. Ő pedig égre emelt szemekkel azt feleli: Magasztalja az én lelkem az Urat, mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas, kinek szent az Ő neve!

Anyák, magyar anyák, kik nagy idők részére szültek nagy, véres áldozatokat, ti töviskoszorú asszonyok, gyászok és életnek hordozói, ne attól az egytől, hanem ettől az Egytől tanuljátok meg a fölséges sirató éneket:

lesznek. A nővér szerepel! — tetszik mindenkinek.

El kezd nekik valami szép történetet. Végig hallgatják feszült figyelemmel s elfogadó fejhajtsókkal fogadják a hozzá fűzött erkölcsi értelmet.

Majd a nővér egyiknek-másiknak kötetést is kezd. Aztán megmondja, hogy ott-hon a szép csipkét hogyan folytassa. Vagy más kézi munkában ad ennek is, annak is szives tanácsot. Így telik az idő. S a sok minden között az óra gyorsan eljárt.

Hazafelé.

Amikor az óra már a 6-on is túlment valamivel, a nővér tapsára újra csendes lesz. Tudják mindannyian, hogy a mulatás végén vége van már.

Keresztet vetnek. Imádkoznak, hangosan, együttesen... az otthon valókért... ha van beteg társukért... a meghaltakért... s minden alkalommal a magyar hazáért... elhalt és küzdő katonáiért!...

Aztán bucsuznak a jövő vasárnapki viszontlátásra. Mindegyik boldog. És ha mégis némi szomorúság látszik többen az arcán, az azt jelenti, hogy igen rövid volt, hamar elszaladt a kedves délután.

Ilyenformán fest a zárdai cselédköri élet vasár- és ünnepnapok délutánjain. És most tessék elgondolni azt, hogy ha nem volna ez a Cselédkör, hol töltené el ennyi sok leány az engedélyezett szabad időt?...

Vagy hol töltheti el ezeken kívül az a sok leány, akik kerülnek a zárdát?!

Itt benn a zárdában annyi sok lélekben az élet és erő bontakozik, kifelé nő, künn pedig hervad, az utca pora lepi, satnyul, visszafejlik!

— Magasztalja az én lelkem az Urat. És vigasztalódik lelkem az én Üdvözítő Istenemben.

Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát, ime, mostantól fogva hízenk emléke van az én magzataim között.

Nagy dolgot cselekedett velem az Úr és irgalmasságát nem vonja meg az én elesett fiamtól.

Gyermeket szültem. Az Övé volt.

Elvette tőlem. Az Övé volt.

Legyen áldot az Ő szent neve. —

4. Bűn gyermekeket szülni? Tudod-e, szerencsétlen, kicsoda szörnyű társaságba keveredel ezen mondasoddal? Azokéba, akik erőszakkal megfogják Isten Ikoronázó kezét mert nem akarnak anyák lenni. Pár évvel ezelőtt egyik dunántúli megye községén mentem végig. Ő, de szomorú volt az a község! Nem volt benne gyermek, mert a házastársak ott nem szeretik Isten áldását, a gyermekeket. Senki sem csigázott az utca porában, senki sem lármozott az udvarokban, A fák igen komolyak és búsak voltak, mert vakmerő gyermekek nem cibáltak vidámra koronájukat. A kutyák igen unatkozva pislogtak, mert senki sem játszott, ellenkedett velük; nagy, fehérszőrű cicák lustán ballagtak az utcán, jaj, de szeretnék volna hogy valaki megkergesse őket. Halaványképű asszonyok furcsa, fáradt mozdulatokkal tettek-vettek az udvarokban és üres nézéssel sokat nézegettek mindenfelé, csak az ég felé nem. Mert az akarattal magtalan feleség, még az édesanya között az a különbség, hogy az édesanya kezén ég a dolog: ő tudja, kiért dolgozik: a nézése meg tele van valami belső teljességgel, mert sokszor nézi gyermekeit és sokszor keresi Istent a magasságban! az akarattal üres asszony ellenben fel az ég felé tekinteni; neki nincs kire áldást kérnie, de van takargatnivalója Isten haragos szemei előtt. Hej, de megőrültem, mikor a szomszéd faluban apró, izmos gyermeklábak versenyt futottak lovainkkal, barnaképű imposztorok a kosi elé cigánykerekeztek, a nyelvüket öltőtűtétké s nagyot rikkantva szétugrottak; mikor rájuk kiáltottam, hogy: megálljatok, gonosztevők, mindjárt hátrakötöm a sarkatokat! A temető mellett igen elgondolkodtam arról, hogy minden életnek halálra való bizonyos fordulása miatt az étet faluja után a halál falujának, a temetőnek kell következnie, de igen megsiratni való gyász az, ha a temető nem a falu végén, hanem mindjárt a feleségek keblénél, méhénél kezdődik. Ha az asszony nem szülő, hanem gyilkos, nem életet fakaszt, hanem életet akaszt nem bölcsőt igazít, hanem sirt ás.

Hős fiadnak szomorú anyja, te nem vagy ebbe a társaságba való. Tagadd meg oddig mondott lázadó beszédet; értsd meg hogy nagy veszteségedben is gazdag vagy az akarattal üres asszonyokhoz képest. Gyujtsd meg imádságot mégcsét fiadnak emlékezetére s várd türellemmel az időt, amikor majd Isten színe előtt újra meglátod fiadat. Neked van kincsed mindkét világon, azoknak egyikén sincs; emeld anakoronás fejedet magasra, Krisztus keresztjének magasságába és imádkozzál azokért a szerencsétlenekért, akik hirdették és meg is tartották, hogy: bűn gyermekeket szülni!

Használjunk hadisegély postabélyeget!

Segítsük a Magyar Szaléziánusokat.

A magyar szaléziánusok új intézetet építenek Szentkeresztben (Esztergom m.) a papi, első sorban a szalézi papi pályára készülő ifjak nevelésére. Mindazokért, akik legalább egy korona adománnyal járulnak ezen intézet felépítési és fenntartási költségeihez, öt éven keresztül: a) minden hét pénteki napján egy énekes szent misét mutatunk be a szentkereszti búcsújáró templom kiváltságos kegyoltáránál; b) minden hónapban egy énekes szt. gyázmisét szolgáltatunk ugyanott az elhunyt, különösen a háboruban elesett jötevőkért; c) minden pénteken szentséges áldást adunk a Jézus Szentséges Szíve litánia elmondásával; d) az intézet növendékei naponként különös imákat végeznek közösen az összes élő és elhunyt jötevőkért. Azonkívül, aki a jelzett célra legalább 500 koronát adományoz, mint dísztag, aki 100 koronát ad, mint alapító tag, aki pedig 50 koronát ad, mint pártoló tag lesz az intézet emlékkönyvében megörökítve.

A kegyes adományok egyenesen ezen címre: Szalézi Intézet Pélföldszentkereszt u. p. Bajot Esztergom m. küldhetők, de küldhetők azok Eröss Károly rk. plebános Löcs Baranya m. címre is, ahol adománygyűjtő izek és postatakarékpénztári portómentes befizetési lapok is kaphatók.

Segítsük a Magyar Szaléziánusokat! Hadd lássa meg minél több katolikus magyar ember is, hogy mi az a Szaléziánus ünnepi Oratorium! E—ss.

H I R E K.

— **Dr Fejér Gerő** Státusunk referense február első napjaiban meglátogatta a gyulaiehérvári főgimnáziumot.

— **A gyulaiehérvári oltáregylet** 200 kor. adományozott a leégett Karitás felépítésére. Ugyanerre a célra adományozott Utry Jánosné öngyászta 6 koronát és Simonfi József táborigyászta 10 koronát. A jó Isten áldását kérjük a jölelkű adományozókra.

— **Szentóra ájtatosságot tart oltáregyletünk** holnap, vasárnap február 6-án a zárdában este 5—6 óráig.

Szentóra ájtatosságot tart oltáregyletünk adományok érkeztek be: Kolozs 10 K.; Csértéshondol 5 K.; Tekerőpatak 31.24 K.; Zetelaka 58.04 K.; Euch. 4 K.; Karcfalva 30 K.; Atyha 11 K.; Nagyernye 16.50 K.; Euch. 6 K.; Marosujvár 10 K.; Oroszhegy 15 K.; Farkaslaka 10 K.; Ozsdola 16 K.; Csákiógyorbó 5 K. A Charitás felépítésére 200 koronát adományozott. Február hó 14-én meghalt Bujáky Domokosné tag-társért gyázmise lesz a zárdában reggel fél 8-kor. Özv. Roska Józsefné a családót ért súlyos csapás miatt a sok éven nagy buzgalommal vezetett pénztár kezeléséről lemondott. A közgyűlést valószínűleg e hó folyamán tartják meg. Sajnos, egy pár évig még kiálltás rendezésről szó sem lehet. Addig gyűjteni kell. Tagjai közül többen kitüntetést kaptak a betegápolás terén tanúsított önfeláldozó munkásságért.

— **A csatószerző műkedvelő társaság** jan. 23 és 24-én este igen szép előadást rendezt az elesett falubeli hősöknek állítandó emlékoszlop javára. A program a következő volt: 1. A próba, színmű I felvonásban. Irta Lengyel Laura. 2. A megtért katoná, 3 felv. Irta Kertész Kálmán. 3. Egy imádság, költemény. Irta Móra Ferenc; szavaltá László Rózsika. 4. Háborús darab, egy felvonásban. 8 szereplővel. Irta S. F. A nagyszámú közönség részéről befolyt összeg 445 K. 52 fillér. A kiadás 45 K. 52 f. levonásával a 400 kor. tiszta jövedelem a takarékpénztárban nyert elhelyezést. A szereplők sok ügyességgel dolgoztak. Legszébb jutalmuk az elért erkölcsi és anyagi siker. Vivant sequentes!

— **A papnevelő intézeti** nagy könyvtáralapra Simonfi József tábori lelkész 10 k.-t küldött. Deus retribuat.

A könyvtáralap ebben a tanévben 280 korona segélyt adott a növendékeknek.

— **Borzalmas tűzhalál.** Kolozsvárról írják, hogy a múlt héten Simon Károly gázgyári pénzbeszédő házában borzalmas eset történt. A tulajdonos jóvoltából a telek egy szegényes kamarájában már két év óta ingyen lakást kapott Filep András 76 éves koldus, aki az utóbbi napokban a megéltetés gondjai miatt annyira elkeseredett, hogy többször hangoztatta, hogy saját kezével véget vet életének. Egy éjjel Simon észrevette, hogy a kamarából lángok csapnak ki, odarohant cselédeivel és akkor látta, hogy az öreg ruhája lángokban ég, ő maga pedig kétségbeesetten szaladgál kinjában. Simon kivonszolta a szerencsétlen embert az udvarra és letépte róla az égő ruhákat, miközben a mentő is összegegette kezeit. — Az öreg borzalmasan összeégett, eszméletlen állapotban vitték a klinikára, ahol az orvosok menthetetlennek jelentették ki.

— **Fogarásról jelentik,** hogy ott a földregés nagyobb károkat okozott. Házak falai megrepedtek, emeletes házak kéményei beomlottak, edények, képek leestek, a vakolat sok helyen lehullott, a tetőkről a cserepek csak úgy repültek az utcára. Leginkább a megyeház és az állami polgári leányiskola épülete rongálódott meg. Emberéletben nem esett kár, de egy öreg embert rémületében szélhűdés ért és az öreg elvesztette beszélő képességét. A tanítást minden iskolában beszüntették, sőt a polgáriban még másnap sem lehetett tanítani. A föld még január 31-én is állandóan hullámozott, de nagyobb lökés nem volt.

— **Választmányi gyűlés.** Az irodalmi társulat választmánya február 9-én d. u. 5 órakor a gimn. tanácstermében gyűlést tart. Tárty: a közgyűlés előkészítése.

— **Letartóztatott szélhámos.** Kolozsvárról írják, hogy az ottani rendőrség letartóztatta Póti Ferenc, szilágypéki születésű, egy évre szabadságolt rokkant katonát, aki furfangos módon kiesztelt családokat követett el. Póti néhány héttel ez előtt Prágában a kórházban feküdt és ott feliegyezte magának vagyonsámba kolozsvári bajtársai hozzátartozóinak nevét és iakását, azon ürügy alatt, hogy majd híreket visz nekik. Mielőtt Prágából elutazott, a katonától kapott címekre a következő táviratokat adta fel:

„Kedves Anyám! Kölcson vettem öt-száz koronát Póti Ferenc katonától, aki most szabadságra hazamegy; a pénzt adjátok meg neki, levélben többet!”

Igy indult el Prágából és amint Kolozsvárra megérkezett, azonnal kiment egyik bajtársának Kajántón lakó édesanyjához, aki fia 500 koronás tartozását minden kifogás nélkül ki is fizette. Második kísérlete, balul ütött ki, mert a felkeresett hozzátartozók nem mentek lépre, gyanakodón fogadták a Prágából érkezett hitelezőt, végül a rendőrségnek adták át. A főkapitányságon a pénztárcájában 90 koronát, a mellényébe bevarva pedig 400 koronát találtak. Az összegeket azt állította, hogy hadbavonuláskor hozta magával hazulról, de a szilágypéki községi előljáróság, melyet átíratilag megkeresték, azt válaszolta, hogy a faluból csak 50 koronával indult el katonának. Póti Ferencet először Csomó Zsigmond rendőrkapitány hallgatta ki. A szélhámos kihallgatáskor a hülyét játszottat és semmiről sem akart tudni.

A plebánosok és tanítók jól teszik, ha a hadbavonultak hozzátartozóit ovatosságra intik. Ezáltal sok károsodást és visszaélést akadályozhatnak meg. A fenti hír elég ok arra, hogy ovatosak legyünk.

— **A vidéki sajtó faluja.** Ujabbban hozzájárultak a gyűjtéshez: Reiniger Jakab a V. H. O. Sz. ügyésze és neje 500 K.; Gyöngyös város 100 K. A „Zala” szerkesztőségének gyűjtése (Nagykanizsa) 80 K. A „Fehértemplom és Vidéke” gyűjtése 18 K.

Tekintélyes összeggel járult a nemes céhoz Nagyvárad közönsége a január 15. rendezett hangverseny alkalmából. A hangverseny egész sereg művész szereplő társaságában közreműködtek Szávay G. V. H. O. Sz. elnöke és Vészi Margit a kiváló író. A művészestély 1504.82 kor. jövedelmezett a „Sajtószállás” céljaira és így a gyűjtés eddigi eredménye összesen 3197 kor. 82 fillér. Legközelebb az ország nagyobb városaiban rendez a V. H. O. Sz. hangversenyeket és a vidéki hírlapírók közreműködésével lankadatlan buzgalommal folytatja a gyűjtést.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Linguista. Ha azt írta volna, hogy magyarul kutyvizet (és nem kutivizet) forrásvizet, széngázt, kengázt, bányaléget, stb. mondunk és irunk, ez argumentum lett volna, de Ön e helyett kétségbe vonta a cikkirónak magyar tudását. Már pedig a cikkíró a fenti argumentumra azt feleli, hogy azok az összetételek birtokos összetételek (a kut vize) de a földi gáz nem a földnek a gáza, (földszag, vérszag) hanem a földben található gáz. Azért beszélünk földi eperről, földi babról, földi mogoróról erdei fákról, hegyi tűzérsegről, égi testekről, kertii növényekről stb. Tehát vannak argumentumok pró és kontra. Ilyenkor mi dönt? A gyakorlat. A gyakorlat pedig földgázt mond és ír, nem pedig földi gázt. De azért nem volt hasztalan erre a kérdésre is rámutatni, hiszen sokan (a zsidó írók jó nagy része és sajnos egy-két magyar is) már teljesen elfeledték a nyelv szellemét, irnak magyar szavakat, de azokban ép oly kevés a magyarság, mint a hadseregszállítóknak a hazafiság.

Salati. A hirt köszönjük. A tárcacikk mai számunkkal befejeződött. Szeretnők az egyházmegye háborus karitatív tevékenységét összeállítani. Minden esperesi kerületben szükségünk volna egy jótollu munkatársra, ki az adatokat összegyűjti, esetleg feldolgozza. Az alciki esperesi kerületben számíthatunk Önre? A szükséges kérdőpontokat pár hét alatt megküldjük.

Merza J., Dr. Péter J., Husek Gy., Kádár M. Köszönet a szives tudósításért. Kérjük a jövőben is jóakarató támogatásukat.

Erős K. Lócs. A cikket köszönjük.
Wéger L. Tábori p. 84. Intézkedtünk Reméljük azóta meg is kapta. Üdv.

Ábel I. Fogaras. Köszönjük a tudósítást. Öszinte részvétünket nyilvánítjuk az iskola megrongálódása fölött, egyben hálát adunk a jó Istennek, hogy emberéletben kár nem esett. Szives üdv. a kedves fogarasi ismerősöknek mind.

FLEMMICH A. FIAI

ima és mintázott selyemszövetek mechanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

ús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.